MIEJSCE AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

projekt finansuje miasto stołeczne Warszawa

STACJA INTEGRACJA

DOBRE PRAKTYKI WZMACNIANIA MAL

10 praktycznych kart dla warszawskich Miejsc Aktywności Lokalnej

WARSZAWA / 2026

Spis treści

WPROWADZENIE

01 WSPÓŁPRACA

01 MAL jako lokalny węzeł współpracy 06

02 Sąsiedzki dom otwarty na działanie 09

02 KOMUNIKACJA

03 Czym jest MAL? Status i możliwości 13

04 Komunikujemy ideę prostym językiem 16

05 Jak dotrzeć do nowych mieszkańców? 19

03 PROGRAM I PRACA ANIMACYJNA

06 Program szyty na miarę mieszkańców 23

07 MAL otwarty na co dzień 26

08 Animator jako gospodarz miejsca 29

09 Wsparcie animatorów i przeciwdziałanie wypaleniu 32

04 SYSTEM I METODYKA

10 Wspólna odpowiedzialność za sieć MAL 36

ZAKOŃCZENIE

Wprowadzenie

Warszawskie Miejsca Aktywności Lokalnej (MAL) są bardzo różnorodne. Działają w domach kultury, bibliotekach, organizacjach społecznych i innych przestrzeniach. Nie łączy ich jeden układ sal, jednakowy grafik czy jednakowy budżet, lecz wspólny sens: tworzenie warunków do spotkań, działań i inicjatyw mieszkańców.

Publikacja jest praktycznym zbiorem rozwiązań, które mogą wspierać MAL w codziennej pracy. Nie jest rankingiem miejsc, audytem ani jednolitym standardem obowiązującym wszystkich operatorów. Pokazuje różne modele działania, sprawdzone przykłady oraz narzędzia, które można dostosować do lokalnych warunków.

Zawarte tu rekomendacje wynikają z prac prowadzonych w projekcie „Stacja Integracja", z analizy funkcjonowania warszawskich MAL oraz z przeglądu udokumentowanych działań innych miejsc i programów. Szczególną wagę przyłożono do praktyk pokazujących nie tylko atrakcyjny pomysł, ale także sposób jego realizacji, potrzebne zasoby, ograniczenia i możliwość zastosowania gdzie indziej.

Podstawa merytoryczna

- Wstępny raport diagnostyczny „Miejsca Aktywności Lokalnej w Warszawie. Dobre praktyki", przygotowany w 2025 roku w ramach pierwszego etapu projektu.
- Wstępny raport diagnostyczny „Miejsca Aktywności Lokalnej w Warszawie. Dobre praktyki cz.2", przygotowany w 2026 roku w ramach drugiego etapu projektu
- Wnioski i analiza z przebiegu projektu „Stacja Integracja - program aktywizacji i wzmocnienia MAL" realizowany przez Stowarzyszenie Stacja Praga w latach 2025-2026
- Badanie ankietowe 39 MAL-i z 15 dzielnic Warszawy: materiał diagnostyczny, a nie próba reprezentatywna; oceny w raporcie opisują stanowiska respondentów, nie bezpośrednio zmierzone efekty społeczne.
- Badanie sposobów współpracy Urzędów Dzielnic m.st. Warszawy z MAL w ostatnich 12 miesiącach oraz wnioski wypracowane w toku projektu.
- Przegląd raportów, opisów miejsc i publikacji udostępnionych przez operatorów MAL, instytucje miejskie i organizacje społeczne.

Wprowadzenie / c.d.

Komunikacja odgrywa istotną rolę w codziennej pracy warszawskich Miejsc Aktywności Lokalnej. To w dużej mierze od jakości przekazu zależy, czy mieszkańcy poczują się zaproszeni do wspólnego działania, czy zrozumieją ideę otwartej przestrzeni i czy dostrzegą możliwość realizacji własnych inicjatyw. Przedstawione w publikacji karty dobrych praktyk mogą stanowić praktyczne wsparcie w budowaniu czytelnego i angażującego dialogu z lokalnymi społecznościami, pokazując różne podejścia do tego wyzwania.

Publikacja odróżnia trzy porządki: przykład udokumentowanego działania, propozycję praktycznego narzędzia oraz rekomendację systemową. Szczególnie zagadnienia statusu MAL, wspólnych ram funkcjonowania i finansowania pozostają tematami do dalszej analizy i decyzji kierunkowych.

Jak czytać karty?

Każda karta wyjaśnia problem, opisuje praktykę, przywołuje przykład z życia, proponuje kroki wdrożenia, wskazuje ryzyka i kończy się checklistą. Opis przykładu mówi tylko o tym, co potwierdza wskazane źródło. „Można przenieść” oznacza wniosek i możliwość adaptacji, nie dowód, że identyczny model działa w każdym miejscu.

Przykłady pochodzą przede wszystkim od niezależnych operatorów, instytucji kultury, bibliotek i organizacji społecznych. Przykłady z doświadczeń projektu wykorzystano w miejscach dokumentujących ważne mechanizmy wsparcia animatorów oraz uczenia się między miejscami.

BLOK 01 / 10 KART DOBRYCH PRAKTYK

WSPÓŁPRACA

MAL jako miejsce łączenia ludzi, instytucji, zasobów i pomysłów mieszkańców.

projekt finansuje miasto stołeczne Warszawa

MIEJSCE AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

KARTA 01 / WSPÓŁPRACA

MAL jako lokalny węzeł współpracy

Łączenie potrzeb mieszkańców z wiedzą i zasobami sąsiedztwa

Na jaki problem odpowiada?

MAL może dysponować niewielką przestrzenią i zespołem, mimo że wokół działają szkoły, organizacje społeczne, biblioteki, lokalni przedsiębiorcy i aktywni mieszkańcy. Problemem bywa nie brak potencjału, ale brak połączeń między tymi zasobami. W badaniu 39 MAL-i współpracę z partnerami zewnętrznymi zadeklarowało 27 miejsc; najczęściej chodziło o organizacje społeczne, szkoły, biblioteki, instytucje kultury i grupy nieformalne.

Na czym polega dobra praktyka?

Dobra praktyka polega na tym, że MAL nie próbuje organizować wszystkiego sam. Może udostępniać przestrzeń, łączyć osoby, ułatwiać kontakt, zapraszać partnerów i dbać o udział mieszkańców. Wspólne przedsięwzięcie warto zaczynać od zidentyfikowanej potrzeby, a nie od poszukiwania partnera do gotowego wydarzenia.

PRZYKŁAD Z PRAKTYKI / Sąsiedzki Ogród na Paca — współpraca wokół jednej przestrzeni

W latach 2014–2015 przy Paca 40 na Grochowie mieszkańcy, Klub MaTa, Stowarzyszenie CAL, przedstawiciele wspólnoty, administracji i urzędu dzielnicy współtworzyli sąsiedzki ogród. W kwietniu 2015 roku podpisano trójstronną umowę; prace łączono z piknikami, warsztatami i wspólnym gotowaniem. Ogród otwarto w październiku 2015 roku w ramach inicjatywy lokalnej. Wspólny cel pozwolił powiązać lokalowe i organizacyjne możliwości instytucji z energią mieszkańców. Do innego MAL można przenieść przede wszystkim podział ról i wspólne projektowanie przestrzeni.

Źródło: [P1] Stowarzyszenie CAL, Raport roczny 2015

KARTA 01 / MAL jako lokalny węzeł współpracy

CIĄG DALSZY • CZĘŚĆ 2

PRZYKŁAD Z PRAKTYKI / Ochota – Dzień Sąsiada na Placu pod Skrzydłami

MAL Grójecka 109 – OKO współtworzy Dzień Sąsiada wraz z instytucjami, organizacjami i lokalnymi przedsiębiorcami. W opisie wydarzenia z 2023 roku jako współorganizatorów wymieniono m.in. biblioteki „Piątka" i „Pod Skrzydłami", Dom Dziennego Pobytu „Z Ochotą", Środowiskowy Dom Samopomocy „Pod Skrzydłami", Fundację Rekin, SHUK i Polskie Forum Migracyjne. Do przygotowania programu zapraszano również mieszkańców, w tym osoby prowadzące warsztaty. Przykład pokazuje, jak przy jednym wydarzeniu połączyć lokalne zasoby, podzielić role i włączyć sąsiadów w tworzenie programu.

Źródło: [P2] warszawa.ngo.pl, „Coś z niczego, czyli jak fajnie spędzić czas z sąsiadami", 2023. Opis dotyczy formuły współpracy i zapowiadanego programu, a nie pomiaru jej rezultatów.

Jak wdrożyć tę praktykę?

1. Nazwij potrzebę. Zapisz, jaki problem społeczny lub przestrzenny chcą rozwiązać mieszkańcy.

2. Zrób mapę zasobów. Sprawdź, kto ma wiedzę, miejsce, sprzęt, kontakty, materiały lub doświadczenie.

3. Zaproponuj małe działanie. Zamiast ogólnych deklaracji zaproś do jednego wspólnego przedsięwzięcia.

4. Uzgodnij podział odpowiedzialności. Wiadomo, kto prowadzi, zapewnia materiały, promuje i wspiera uczestników.

5. Zapytaj o ciąg dalszy. Po spotkaniu sprawdź, co pozostanie i kto będzie gospodarzem kontynuacji.

KARTA 01 / MAL jako lokalny węzeł współpracy

CIĄG DALSZY • CZĘŚĆ 3

Na co uważać?

• Nie redukuj MAL do bezpłatnej sali; współpraca powinna służyć mieszkańcom.

• Nie przerzucaj wszystkich obowiązków na animatora.

• Współpraca z biznesem nie powinna przekształcać bezpłatnego miejsca w przestrzeń reklamy.

• Nie myl listy partnerów z realnym współdziałaniem.

Co może być efektem?

Nowe kontakty, skuteczniejsze wykorzystanie lokalnych zasobów, większy udział mieszkańców, wspólne inicjatywy i ich kontynuacja.

Mini-checklista

□ Czy w ramach współpracy odpowiadamy na realną potrzebę?

□ Czy wiemy, co wnosi każda strona w partnerstwie?

□ Czy zachowujemy otwarty i niekomercyjny charakter?

□ Czy po działaniu wrócimy do rezultatów?

MAL może być miejscem, w którym spotykają się zasoby sąsiedztwa — nie musi samodzielnie dostarczać całego programu.

KARTA 02 / WSPÓŁPRACA

Sąsiedzki dom otwarty na działanie

Mieszkaniec jako współgospodarz, nie wyłącznie odbiorca wydarzeń

Na jaki problem odpowiada?

Osoby odwiedzające MAL mogą kojarzyć go z gotową ofertą warsztatów i spotkań. Nawet jeśli chętnie biorą w nich udział, nie zawsze wiedzą, że mogą zgłosić własny pomysł lub współtworzyć program. W efekcie MAL ryzykuje przejście w model „organizator — publiczność", zamiast rozwijać sprawczość sąsiadów.

Na czym polega dobra praktyka?

Dobra praktyka wymaga prostej i czytelnej ścieżki od pomysłu mieszkańca do działania: rozmowy, ustalenia warunków korzystania z przestrzeni, wsparcia pierwszego spotkania i możliwości kontynuacji. Mieszkaniec nie musi mieć doświadczenia projektowego. MAL wspiera go bez przejmowania jego inicjatywy.

PRZYKŁAD Z PRAKTYKI / Dwa Jelonki na Bemowie — przestrzeń na pomysły mieszkańców

MAL Dwa Jelonki przy ul. Rozłogi 18 opisuje się jako przestrzeń oddaną aktywności mieszkańców. Podkreśla możliwość organizowania własnych wydarzeń i bezpłatnego korzystania z sal. To przykład czytelnej deklaracji współtworzenia: nie tylko „przyjdź na wydarzenie", ale „zorganizuj swoje".

Źródło: [P3] MAL Dwa Jelonki / strona miejskiej sieci MAL

KARTA 02 / Sąsiedzki dom otwarty na działanie

CIĄG DALSZY • CZĘŚĆ 2

PRZYKŁAD Z PRAKTYKI / Spotykalnia — konkretny formularz zgłoszenia

MAL Spotykalnia przy ul. Powstańców Śląskich 126 udostępnia bezpłatnie dwie sale na działania mieszkańców. Przestrzeń jest otwarta na kulturalno-edukacyjne pomysły i inicjatywy mieszkanek i mieszkańców Bemowa (i Bielan). Proponuje prosty sposób zgłoszenia wydarzenia: osoba z inicjatywną może zgłosić pomysł osobiście lub skontaktować się telefonicznie lub mailowo.

Źródło: [P4] MAL Spotykalnia / opis miejsca

Jak wdrożyć tę praktykę?

1. Powtarzaj zaproszenie. Pisz wprost, że mieszkańcy mogą tworzyć własne działania.

2. Uprość pierwszy kontakt. Rozmowa, telefon lub krótki formularz powinny wystarczyć na początku.

3. Uzgodnij zasady. Doprecyzuj otwartość, bezpieczeństwo, terminy i odpowiedzialność.

4. Zacznij od pilotażu. Niewielkie spotkanie pozwoli sprawdzić zainteresowanie.

5. Wesprzyj, lecz nie wyręczaj. Animator może towarzyszyć pierwszemu wydarzeniu i stopniowo przekazywać prowadzenie.

6. Zadbaj o kontynuację. Zapytaj, czy uczestnicy chcą kolejnego spotkania lub grupy.

Na co uważać?

- Nie traktuj pracy mieszkańców jako bezpłatnego zastępstwa za obowiązki personelu.
- Nie stawiaj nadmiernych wymagań formalnych osobom bez doświadczenia.
- Nie oceniaj małych inicjatyw wyłącznie po frekwencji.
- Nie obiecuj dostępności przestrzeni poza rzeczywistymi możliwościami miejsca.

KARTA 02 / Sąsiedzki dom otwarty na działanie

CIĄG DALSZY • CZĘŚĆ 3

Co może być efektem?

Więcej inicjatyw oddolnych, lokalni liderzy, nowe grupy sąsiedzkie i silniejsze poczucie wpływu na przestrzeń.

Mini-checklista

□ Czy mieszkańcy wiedzą, że mogą proponować działania?

□ Czy ścieżka zgłoszenia jest prosta, czytelna i dostępna?

□ Czy znamy zasady korzystania z miejsca?

□ Czy animator pomaga, ale nie przejmuje całej inicjatywy?

□ Czy istnieje szansa na kontynuację?

Nie tylko organizuj wydarzenia dla mieszkańców. Twórz warunki, aby mogli organizować je razem z MAL.

DO PRZETESTOWANIA W TWOIM MAL

Co możemy wykorzystać? _____

Jaki będzie pierwszy krok? _____

Kogo warto zaprosić do działania? _____

BLOK 02 / 10 KART DOBRYCH PRAKTYK

KOMUNIKACJA

Jasna informacja o tym, czym jest MAL i jak można współtworzyć jego działania.

projekt finansuje miasto stołeczne Warszawa

MIEJSCE AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

KARTA 03 / KOMUNIKACJA

Czym jest MAL? Status i możliwości

Komunikacja tożsamości miejsca, a nie wyłącznie jego programu

Na jaki problem odpowiada?

Mieszkaniec może zobaczyć plakat warsztatu, lecz nadal nie wiedzieć, kto prowadzi MAL, czy można przyjść bez zapisu i jak udostępniana jest przestrzeń. Problem pogłębia różnorodność modeli: biblioteka, instytucja kultury, NGO, operator prywatny czy formuła „na życzenie" nie dysponują identycznymi zasobami.

Na czym polega dobra praktyka?

Dobra praktyka polega na czytelnym opisaniu konkretnego miejsca: operatora, godzin dostępności, zasad rezerwacji, możliwości zgłoszenia inicjatywy, kontaktu i ograniczeń. Wspólna idea sieci nie musi oznaczać identycznego sposobu działania każdej placówki.

PRZYKŁAD Z PRAKTYKI / Warszawa 19115 — prosty opis wspólnej idei

Miejski serwis Warszawa 19115 wyjaśnia MAL poprzez czynności bliskie mieszkańcom: rozwijanie pasji, spotkania z ludźmi, czas z rodziną i realizację własnych pomysłów. Wprost przyznaje też, że każdy MAL jest inny ze względu na operatora i zasoby. To dobry wzorzec komunikowania idei bez udawania jednolitości. **W kontekście całej sieci wymaga jednak ujednolicenia aby przekaz był czytelny dla odbiorców.**

Źródło: [P5] Warszawa 19115, „Miejsca Aktywności Lokalnej"

PRZYKŁAD Z PRAKTYKI / MAL Synergia — konkretne zasady dostępu

Miejsce Aktywności Lokalnej „Synergia" przy Markowskiej 16 udostępnia informacje o dostępnych przestrzeniach i ich powierzchni, sposobie rezerwacji, możliwościach bezpłatnego korzystania z sal na potrzeby inicjatyw sąsiedzkich oraz dane kontaktowe do zespołu. Dzięki temu mieszkańcy mogą łatwo przejść od pomysłu do jego realizacji.

Źródło: [P6] WLISS Synergia, opis MAL

KARTA 03 / Czym jest MAL? Status i możliwości

CIĄG DALSZY • CZĘŚĆ 2

DO DALSZEJ DECYZJI (*)

Rozbieżny status i sposób działania MAL w Warszawie wymagają analizy i decyzji kierunkowych. Możliwe jest wypracowanie wspólnego minimum informacji i nazewnictwa bez wprowadzania sztywnej klasyfikacji placówek. Proponowana „karta tożsamości" nie jest obowiązującym standardem miejskim.

Jak wdrożyć tę praktykę?

1. Przygotuj kartę tożsamości. Jedna strona: nazwa, operator, adres, kontakt, godziny, dostępność, zasady.

2. Oddziel ideę od zasad. Wspólna marka MAL i lokalny sposób działania są odrębnymi informacjami.

3. Pokaż możliwości. Zamień abstrakcyjne sformułowania na „przyjdź", „zgłoś", „skorzystaj", „zorganizuj".

4. Udostępnij informacje w kilku miejscach. Strona, tablica w lokalu i kanały dzielnicy powinny zawierać te same aktualne dane.

5. Przetestuj opis. Poproś nową osobę, aby po lekturze opowiedziała, co można tu zrobić.

Na co uważać?

- Nie nazywaj wszystkich MAL-i identycznie dostępnymi domami sąsiedzkimi.
- Nie ukrywaj obowiązku rezerwacji i ograniczeń godzinowych.
- Nie utożsamiaj ogólnej funkcji MAL z pełną działalnością operatora.
- Nie twórz w komunikacji nieformalnych obietnic, których nie można spełnić.

KARTA 03 / Czym jest MAL? Status i możliwości

CIĄG DALSZY • CZĘŚĆ 3

Co może być efektem?

Mniejsza liczba nieporozumień, większa liczba świadomych zgłoszeń i łatwiejsza orientacja mieszkańców w sieci.

Mini-checklista

□ Czy opis wyjaśnia, kto prowadzi MAL?

□ Czy widać godziny i zasady korzystania z przestrzeni?

□ Czy mieszkaniec znajdzie prosty kontakt?

□ Czy wie, jak zgłosić pomysł?

□ Czy komunikat jest aktualny?

Każdy MAL powinien jasno mówić, kim jest i jak działa. Wspólny język nie może ukrywać rzeczywistych różnic.

KARTA 04 / KOMUNIKACJA

Komunikujemy ideę prostym językiem

Każde zaproszenie może pokazywać nie tylko wydarzenie, ale też możliwości MAL

Na jaki problem odpowiada?

Komunikacja MAL często skupia się na wydarzeniach, zapisach i terminach. W badaniu 39 MAL-i przedstawiciele miejsc ocenili skuteczność komunikowania idei MAL średnio na 3,62/5, a jej rozpoznawalność wśród mieszkańców na 3,46/5. Są to subiektywne oceny respondentów, a nie wyniki badania opinii mieszkańców. Wskazują, że pomimo prowadzonych działań informacyjnych nadal istnieje przestrzeń do lepszego wyjaśniania, czym jest MAL i w jaki sposób mieszkańcy mogą współtworzyć jego działania.

Na czym polega dobra praktyka?

Dobra praktyka polega na pokazywaniu w codziennym języku, co mieszkaniec może zrobić: spotkać ludzi, skorzystać z przestrzeni, zgłosić inicjatywę, dołączyć do grupy lub poprowadzić spotkanie. Warto łączyć komunikację programu z krótkim przypomnieniem funkcji MAL.

PRZYKŁAD Z PRAKTYKI / Dom na Kole — komunikacja czynności zamiast żargonu

W opisie Domu na Kole (Wolskie Centrum Kultury, ul. Obozowa 85) wymieniono nie tylko spotkania i warsztaty, lecz także pracę, odpoczynek, dzielenie się pasjami i możliwość skorzystania z kawy lub herbaty. Podano także godziny otwarcia i kontakt. Taki przekaz pokazuje miejsce przez doświadczenie mieszkańca, nie przez administracyjną definicję.

Źródło: [P7] Opis Domu na Kole, styczeń 2026

KARTA 04 / Komunikujemy ideę prostym językiem

CIĄG DALSZY • CZĘŚĆ 2

MIKRO-NARZĘDZIE: ZAMIENIAJ JĘZYK

„Aktywizacja społeczności lokalnej” → „wspólne działania sąsiadów”; „oddolna inicjatywa” → „pomysł mieszkańca”; „zasoby lokalowe” → „przestrzeń, z której możesz skorzystać”; „beneficjenci” → „mieszkańcy i uczestnicy”; „ewaluacja” → „sprawdzenie, co się udało i co warto poprawić”.

Jak wdrożyć tę praktykę?

1. Zrób przegląd komunikatów. Sprawdź, ile opisuje tylko terminy wydarzeń, a ile możliwości współtworzenia.

2. Przygotuj 4–5 prostych zdań. Np. „Możesz zgłosić pomysł”, „Możesz spotkać sąsiadów”.

3. Dodawaj informację ideową do zaproszeń. Nie do każdego posta trzeba dopisywać długi akapit: wystarcza jedno konkretne zdanie.

4. Opowiadaj historie inicjatyw. Pokaż, co mieszkaniec wymyślił i jak udało mu się zrealizować działanie.

5. Przed publikacją sprawdź język. Zamiast „aktywizacja” pisz „wspólne działania”; zamiast „partycypacja” — „współdecydowanie”.

KARTA 04 / Komunikujemy ideę prostym językiem

CIĄG DALSZY • CZĘŚĆ 3

Na co uważać?

- Nie przedstawiaj MAL wyłącznie jako bezpłatnej oferty usług.
- Nie upraszczaj do pustych haseł typu „dla wszystkich”; dopisz rzeczywiste warunki.
- Nie obiecuj, że każdy pomysł zawsze będzie możliwy do zrealizowania.
- Unikaj języka projektowego i nadmiaru skrótów.

Co może być efektem?

Więcej zapytań o własne inicjatywy, lepsza rozpoznawalność funkcji miejsca i większa czytelność komunikacji.

Mini-checklista

□ Czy mieszkaniec dowie się, co może zrobić?

□ Czy komunikat jest zrozumiały bez znajomości skrótu MAL?

□ Czy pokazujemy inicjatywy mieszkańców?

□ Czy wiadomo, jaki jest następny krok?

Promuj wydarzenia, ale stale pokazuj także to, co mieszkańcy mogą w MAL tworzyć i o czym mogą współdecydować.

KARTA 05 / KOMUNIKACJA

Jak dotrzeć do nowych mieszkańców?

Przełamywanie zamkniętego obiegu stałych bywalców

Na jaki problem odpowiada?

Stali uczestnicy MAL tworzą zaufanie i ciągłość, lecz komunikacja skierowana wyłącznie do nich może nie docierać do nowych rodzin, młodzieży, osób z doświadczeniem migracji i tych, którzy nie śledzą profili instytucji. W badaniu MAL-i dotarcie do nowych osób było jednym z najczęściej powracających problemów.

Na czym polega dobra praktyka?

Dobra praktyka polega na szukaniu kontaktu tam, gdzie mieszkańcy rzeczywiście żyją i pracują: w sklepach, szkołach, na targowiskach, w lokalach usługowych, na podwórkach i w sąsiedzkich sieciach. Ważny jest także przyjazny pierwszy kontakt — nie tylko dotarcie z informacją.

PRZYKŁAD Z PRAKTYKI / Wolska Mozaika — projekt „Mozaika Wielokulturowa”

W 2023 r. Wolskie Centrum Kultury prowadziło działania wokół MAL Wolska Mozaika, docierając m.in. do osób pracujących w pobliskich restauracjach. Organizatorzy rozmawiali z nimi bezpośrednio, także ze wsparciem tłumacza. Powstał cykl spotkań „Poznajmy się”, film dokumentalny VR i wspólne dzieło mozaikowe o średnicy 137 cm, tworzone przez 27 osób. Wartością praktyki było zapraszanie osób, które mieszkały lub pracowały tuż obok, lecz wcześniej nie korzystały z oferty miejsca, a także umożliwienie im poznania miejsca z bezpośrednim zaangażowaniem.

Źródło: [P8] Wolskie Centrum Kultury, „Mozaika Wielokulturowa”

KARTA 05 / Jak dotrzeć do nowych mieszkańców?

CIĄG DALSZY • CZĘŚĆ 2

PRZYKŁAD Z PRAKTYKI / Dom Sąsiedzki na Kole — konsultowanie miejsca przed jego uruchomieniem

W pierwszym etapie konsultacji dotyczących Domu Sąsiedzkiego na Kole w 2020 r. wzięło udział ponad 120 mieszkańców. Zebrane pomysły miały pomóc w zaplanowaniu funkcji nowej przestrzeni. To przykład zaproszenia do współdecydowania jeszcze przed ustaleniem ostatecznego programu.

Źródło: [P9] Wolskie Centrum Kultury, konsultacje Domu Sąsiedzkiego na Kole

Jak wdrożyć tę praktykę?

1. Zidentyfikuj grupy nieobecne. Nie zakładaj, że nie są zainteresowane — sprawdź bariery godzinowe, językowe i społeczne.

2. Znajdź pośredników zaufania. Szkoła, biblioteka, przychodnia, lokalny sklep lub lider sąsiedzki mogą pomóc w zaproszeniu.

3. Wyjdź poza własny lokal. Rozmowa i małe działanie plenerowe bywają skuteczniejsze niż kolejny post.

4. Zaplanuj łatwy pierwszy kontakt. Spotkanie bez wymogu doświadczenia i z osobą witającą nowych uczestników.

5. Zapytaj o kolejną wizytę. Pokaż możliwość dołączenia do grupy lub zgłoszenia pomysłu.

Na co uważać?

- Nie mierz sukcesu tylko zasięgiem postów.
- Nie traktuj nowych grup jedynie jako narzędzia podnoszenia frekwencji.
- Unikaj sytuacji, w której stała grupa nieświadomie wyklucza nowych.
- Nie zbieraj zbędnych danych osobowych przy obserwowaniu zmian frekwencji.

KARTA 05 / Jak dotrzeć do nowych mieszkańców?

CIĄG DALSZY • CZĘŚĆ 3

Co może być efektem?

Większa różnorodność uczestników, nowe inicjatywy, kontakty i silniejsze powiązanie MAL z sąsiedztwem.

Mini-checklista

□ Czy wiemy, kogo jeszcze nie ma?

□ Czy rozpoznaliśmy bariery?

□ Czy korzystamy z lokalnych pośredników?

□ Czy usprawniliśmy sposób powitania i pierwszej komunikacji?

□ Czy sprawdzamy, czy wracają?

Nie pytaj tylko, gdzie opublikować post. Zapytaj, kto pomoże Ci zaprosić tych, do których dotąd nie docierasz.

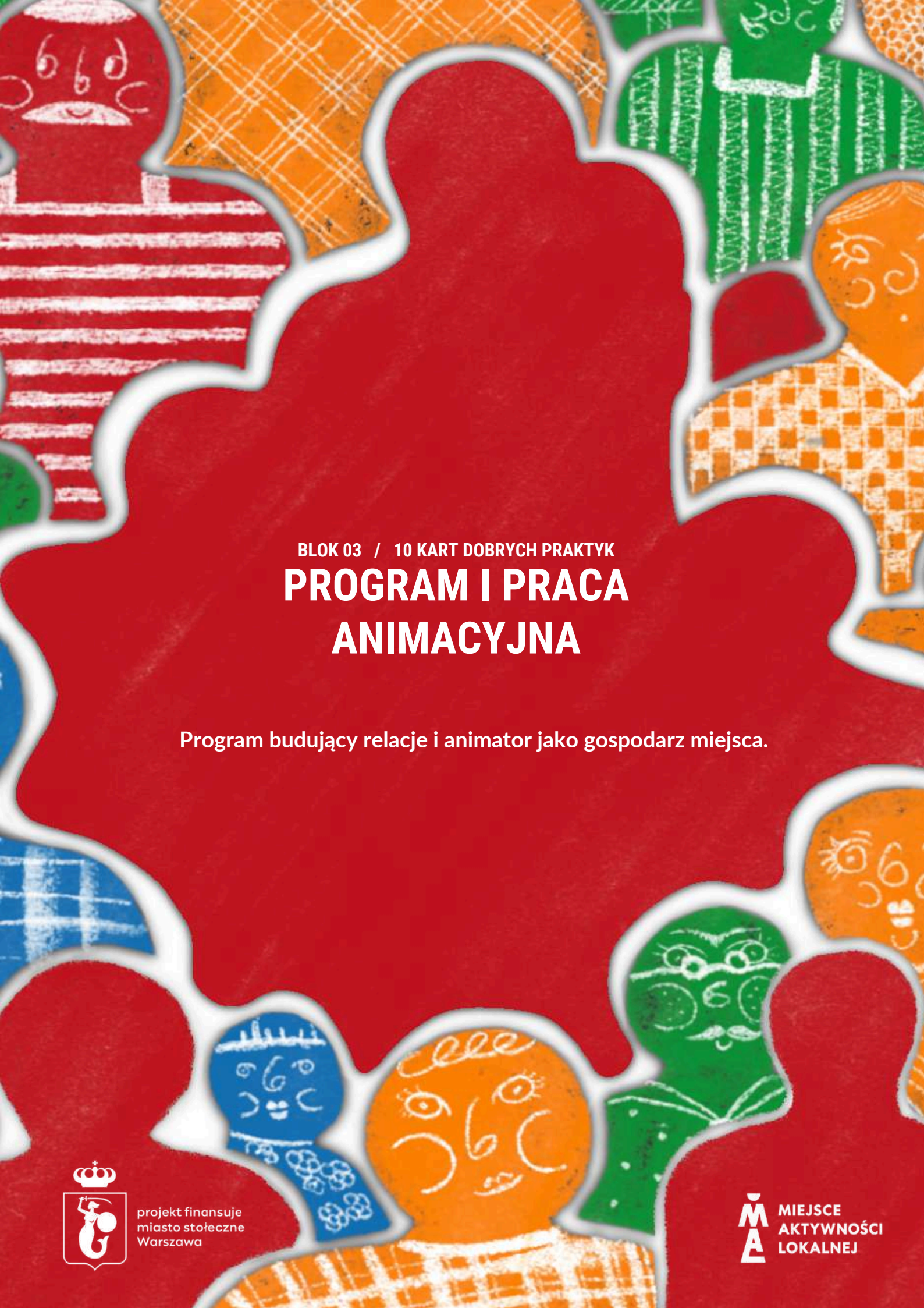
DO PRZETESTOWANIA W TWOIM MAL

Co możemy wykorzystać? _____

Jaki będzie pierwszy krok? _____

Kogo warto zaprosić do działania? _____

BLOK 03 / 10 KART DOBRYCH PRAKTYK

PROGRAM I PRACA ANIMACYJNA

Program budujący relacje i animator jako gospodarz miejsca.

projekt finansuje miasto stołeczne Warszawa

MIEJSCE AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

KARTA 06 / PROGRAM I PRACA ANIMACYJNA

Program szyty na miarę mieszkańców

Od harmonogramu zajęć do działań odpowiadających na potrzeby

Na jaki problem odpowiada?

Pełny kalendarz wydarzeń może sprawiać wrażenie aktywnego MAL, nawet jeśli brakuje w nim miejsca na inicjatywy mieszkańców. Wartość społeczna programu nie wynika wyłącznie z liczby warsztatów, ale także z tego, czy uczestnicy współtworzą działania i czy powstają relacje mające dalszy ciąg.

Na czym polega dobra praktyka?

Dobra praktyka polega na łączeniu działań regularnych, tematycznych, oddolnych i czasu otwartego. Mieszkańcy powinni mieć realną możliwość wpływania na program. Plan nie może przeciążać zespołu ani blokować spontanicznych potrzeb.

PRZYKŁAD Z PRAKTYKI - 3 pokoje z kuchnią – program tworzony przez mieszkańców

„3 pokoje z kuchnią” na warszawskiej Białołęce to przykład przestrzeni, której program powstaje przede wszystkim z inicjatywy samych mieszkańców. Działające od 2014 roku miejsce od początku rozwijało się w dialogu z lokalną społecznością. Pierwsze działania poprzedziły konsultacje społeczne, podczas których mieszkańcy zgłaszali swoje potrzeby i pomysły. Zamiast tworzyć gotowy kalendarz zajęć, organizatorzy postawili na elastyczność i współdecydowanie. W ten sposób rozwijały się m.in. spotkania kulinarne, warsztaty rękodzielnicze, zajęcia ruchowe, kluby zainteresowań i sąsiedzkie inicjatywy.
Ważnym elementem modelu były również otwarte spotkania z mieszkańcami, podczas których wspólnie omawiano kolejne propozycje i kierunki rozwoju miejsca. Animatorzy zapewniali wsparcie organizacyjne, pozostawiając przestrzeń na samodzielność uczestników.

Źródło: [P10] ngo.pl – „Co słychać w 3 pokojach?” (2014)

KARTA 06 / Program szyty na miarę mieszkańców

CIĄG DALSZY • CZĘŚĆ 2

PRAKTYCZNY SCHEMAT PROGRAMU

Cztery elementy do rozważenia: stały rytm (zaufanie), działania tematyczne (rozwój), przestrzeń na pomysły mieszkańców (sprawczość) i czas otwarty (relacje). Ich proporcje zależą od modelu MAL; nie proponujemy jednego obowiązującego podziału czasu.

Jak wdrożyć tę praktykę?

1. Zapytaj, po co mieszkańcy przychodzą. Wykorzystaj rozmowy, tablicę pomysłów i krótkie spotkania programowe.

2. Zrób przegląd zasobów. Przestrzeń, wyposażenie, umiejętności mieszkańców i czas zespołu.

3. Zostaw miejsce w kalendarzu. Nie planuj każdej dostępnej godziny z góry.

4. Testuj małe formaty. Najpierw pilotaż, potem ewentualna regularna grupa.

5. Podsumuj zmianę, nie tylko wydarzenie. Sprawdź, czy pojawił się kolejny pomysł lub samodzielna inicjatywa.

Na co uważać?

- Zbyt wiele wydarzeń może odebrać animatorom czas na relacje.
- Nie proponuj programu wyłącznie dlatego, że łatwo znaleźć prowadzącego.
- Nie oceniaj każdej aktywności identyczną miarą frekwencyjną.
- Nie oczekuj dużych efektów społecznych po pojedynczym spotkaniu.

Co może być efektem?

Program lepiej odpowiadający na potrzeby, większa liczba inicjatyw mieszkańców, regularne grupy i mniej działań bez kontynuacji.

KARTA 06 / Program szyty na miarę mieszkańców

CIĄG DALSZY • CZĘŚĆ 3

Mini-checklista

□ Czy program odpowiada na potrzeby?

□ Czy mamy czas na pomysły oddolne?

□ Czy działania są możliwe do utrzymania?

□ Czy zadajemy pytania o kontynuację?

Nie planuj programu jako listy usług. Planuj okazje do spotkania, wspólnego działania i rozwijania inicjatyw.

DO PRZETESTOWANIA W TWOIM MAL

Co możemy wykorzystać? _____

Jaki będzie pierwszy krok? _____

Kogo warto zaprosić do działania? _____

KARTA 07 / PROGRAM I PRACA ANIMACYJNA

MAL otwarty na co dzień

Przewidywalność, czas bez programu i możliwość zwykłej obecności

Na jaki problem odpowiada?

Jeśli mieszkańcy mogą przychodzić wyłącznie na zaplanowane wydarzenia, MAL bywa postrzegany jako punkt zajęć. Tymczasem dla wielu osób ważna jest możliwość przyjścia bez celu: posiedzenia, rozmowy, pracy przy stole lub spotkania sąsiadów. Taka otwartość wymaga jednak jasnego rytmu i gospodarza.

Na czym polega dobra praktyka?

Dobra praktyka polega na zapewnieniu przewidywalnego dostępu do miejsca, choćby w ograniczonych godzinach, oraz prostych okazji do swobodnego przebywania. Nie każdy MAL musi być otwarty codziennie — ważne, żeby mieszkańcy wiedzieli, kiedy i na jakich zasadach mogą przyjść.

PRZYKŁAD Z PRAKTYKI / MAL przy DOK Ursynów — sąsiedzka przestrzeń w instytucji

Dzielnicowy Ośrodek Kultury Ursynów przy Kajakowej 12B opisuje dwie sale służące różnym grupom, osobę koordynującą działania oraz możliwość realizowania inicjatyw sąsiedzkich równolegle z programem instytucji. Wskazane są godziny 9:00–19:00, z możliwością uzgodnienia wyjątków. To przykład czytelnego wyodrębnienia funkcji MAL w większej placówce.

Źródło: [P11] DOK Ursynów, strona MAL

KARTA 07 / MAL otwarty na co dzień

CIĄG DALSZY • CZĘŚĆ 2

PRZYKŁAD Z PRAKTYKI / Dom na Kole — można przyjść także odpocząć

W miejskiej prezentacji Domu na Kole obok warsztatów wymieniono pracę, odpoczynek, spotkania sąsiedzkie oraz kawę i herbatę. Takie przykłady pokazują, że korzystanie z miejsca nie musi oznaczać udziału w formalnym wydarzeniu.

Źródło: [P12] Dom na Kole, opis z 2026 roku

Jak wdrożyć tę praktykę?

1. Ustal realne godziny dostępności. Oddziel je od samego czasu pracy instytucji.

2. Przygotuj czytelny komunikat. Napisz, kiedy można przyjść bez zapisów.

3. Zapewnij gospodarza. Ktoś powinien witać mieszkańców i rozmawiać o zasadach.

4. Urządź małą przestrzeń spotkania. Stół, krzesła, książki lub gry mogą wystarczyć.

5. Wprowadź stały rytuał. Kawa sąsiedzka lub dyżur ułatwiają zapamiętanie terminu.

Na co uważać?

- Nie obiecuj stałej dostępności przy projektowym modelu pracy.
- Nie organizuj czasu otwartego bez podstawowych zasad bezpieczeństwa.
- Nie zmuszaj wszystkich do uczestnictwa w aktywności.
- Nie opieraj dostępności na jednej osobie bez planu zastępstw.

Co może być efektem?

Łatwiejszy pierwszy kontakt, poczucie bezpieczeństwa, relacje i nieformalne inicjatywy rozwijające się między wydarzeniami.

KARTA 07 / MAL otwarty na co dzień

CIĄG DALSZY • CZĘŚĆ 3

Mini-checklista

□ Czy godziny dostępności są jasne?

□ Czy można przyjść bez zapisu?

□ Czy jest osoba do rozmowy?

□ Czy mamy czas niezapełniony zajęciami?

MAL powinien być miejscem nie tylko „na warsztat”, lecz także „do bycia”.

DO PRZETESTOWANIA W TWOIM MAL

Co możemy wykorzystać? _____

Jaki będzie pierwszy krok? _____

Kogo warto zaprosić do działania? _____

KARTA 08 / PROGRAM I PRACA ANIMACYJNA

Animator jako gospodarz miejsca

Od organizacji wydarzeń do budowania relacji i sprawczości mieszkańców

Na jaki problem odpowiada?

Udostępnienie przestrzeni i organizowanie wydarzeń nie wystarcza, aby MAL stał się miejscem rzeczywistej aktywności sąsiedzkiej. Mieszkańcy pozostają odbiorcami oferty, nie wiedząc, jak mogą włączyć się w życie miejsca, zgłosić własny pomysł czy zainicjować działanie. Bez osoby, która aktywnie buduje relacje, rozpoznaje potrzeby i zachęca do współpracy, trudno stworzyć społeczność zaangażowaną w codzienne funkcjonowanie MAL. Kluczowa staje się więc rola animatora jako gospodarza miejsca – osoby, która łączy ludzi, wspiera ich inicjatywy i stopniowo oddaje im przestrzeń do samodzielnego działania.

Na czym polega dobra praktyka?

Dobra praktyka polega na uznaniu animatora za gospodarza relacji. Powinien mieć czas na kontakt z mieszkańcami, umieć łączyć ludzi i wspierać pomysły, ale również znać granice swojej roli. Animator nie zastępuje specjalisty pomocy społecznej czy terapeuty.

PRZYKŁAD Z PRAKTYKI / Teatr Baza — wyraźnie wskazana osoba do kontaktu

W wywiadzie dla ngo.pl z 2019 roku przedstawiciel Teatru Baza opisał zmianę po włączeniu placówki do sieci MAL: wyodrębniono osobę zbierającą pomysły, odbierającą telefony, rozmawiającą z mieszkańcami i prowadzącą dyżury. Jednocześnie podkreślono wartość przekazywania grupom klucza i odpowiedzialności, aby wsparcie nie oznaczało wyręczania.

Źródło: [P13] ngo.pl, „Miejsca otwarte”

KARTA 08 / Animator jako gospodarz miejsca

CIĄG DALSZY • CZĘŚĆ 2

PRZYKŁAD Z PRAKTYKI / Zielony Ursynów — relacje uruchomione w kryzysie

W 2022 r. Stowarzyszenie Zielony Ursynów i MAL przy DOK Ursynów szybko połączyły osoby chcące pomagać uchodźcom wojennym. W reportażu ngo.pl opisano rolę animatorki Marzeny Zientary i istniejących wcześniej relacji lokalnych. To przykład znaczenia zaufania budowanego na co dzień; nie oznacza jednak, że MAL powinien zastępować służby kryzysowe.

Źródło: [P14] ngo.pl, reportaż o Zielonym Ursynowie

Jak wdrożyć tę praktykę?

1. Wyraźnie wskaż gospodarza. Mieszkaniec powinien wiedzieć, z kim porozmawiać.

2. Zaplanuj dyżur lub czas na rozmowy. Nie wypełniaj całego czasu animatora dokumentacją.

3. Pomagaj łączyć ludzi. Dwie podobne inicjatywy mogą stworzyć wspólną grupę.

4. Wspieraj samodzielność. Stopniowo przekazuj prowadzenie działań uczestnikom.

5. Zadbaj o granice. W trudnych sprawach pomagaj znaleźć właściwą instytucję lub specjalistę.

Na co uważać?

- Nie traktuj animatora jako „osoby od wszystkiego”.
- Nie buduj miejsca zależnego od jednej osoby.
- Nie pomyl empatii z obowiązkiem profesjonalnej interwencji.
- Nie oczekuj nieograniczonej dostępności poza pracą.

KARTA 08 / Animator jako gospodarz miejsca

CIĄG DALSZY • CZĘŚĆ 3

Co może być efektem?

Większe zaufanie do MAL, samodzielniejsze grupy, lepsza znajomość potrzeb i sprawniejsze łączenie lokalnych zasobów.

Mini-checklista

□ Czy wiadomo, kto jest gospodarzem?

□ Czy animator ma czas na rozmowę?

□ Czy mieszkańcy mogą przejmować inicjatywę?

□ Czy granice roli są jasne?

Animator nie musi być autorem każdego działania. Powinien umieć stworzyć warunki, żeby autorami stali się mieszkańcy.

DO PRZETESTOWANIA W TWOIM MAL

Co możemy wykorzystać? _____

Jaki będzie pierwszy krok? _____

Kogo warto zaprosić do działania? _____

KARTA 09 / PROGRAM I PRACA ANIMACYJNA

Wsparcie animatorów i przeciwdziałanie wypaleniu

Troska o osoby, które na co dzień wspierają społeczność

Na jaki problem odpowiada?

Praca animatora łączy obowiązki organizacyjne, komunikacyjne i emocjonalne. W małych zespołach powstaje presja ciągłej dostępności i brania na siebie coraz większej liczby zadań. Samo szkolenie z zarządzania czasem nie rozwiąże problemu, jeśli program i organizacja pracy pozostają nierealistyczne.

Na czym polega dobra praktyka?

Dobra praktyka polega na traktowaniu wsparcia animatorów jako części zarządzania MAL. Potrzebne są: możliwość konsultacji, wymiany doświadczeń, rozmowy o obciążeniu, superwizji, podziału obowiązków i stawiania granic. Indywidualna regeneracja ma znaczenie, ale nie zastąpi zmian organizacyjnych.

PRZYKŁAD Z PRAKTYKI / Stacja Integracja — spotkanie w MAL Kotłownia

26 lutego 2026 roku w MAL Kotłownia na Woli odbyło się spotkanie sieciujące animatorów poświęcone wypaleniu w działalności społecznej. Była to okazja do wymiany doświadczeń, rozmowy o codziennych wyzwaniach i wzajemnego wsparcia. Takie spotkania wzmacniają relacje między osobami pracującymi z lokalnymi społecznościami, budują poczucie wspólnoty i przypominają, że animatorzy również potrzebują wsparcia.

Źródło: [P15] portal MAL, podsumowanie z 13 marca 2026

KARTA 09 / Wsparcie animatorów i przeciwdziałanie wypaleniu

CIĄG DALSZY • CZĘŚĆ 2

PRZYKŁAD Z PRAKTYKI / Program Wzmacniania Warszawskich Kadr Kultury — wsparcie rozwojowe

Staromiejski Dom Kultury oferuje w 2026 r. moduły obejmujące m.in. superwizje i mediacje zespołowe, tutoring, warsztaty, coaching oraz konsultacje psychologiczne. To istniejący, wieloelementowy model wsparcia kadr; zasady udziału zależą od konkretnego modułu.

Źródło: [P16] SDK, program 2026

PRZYKŁAD Z PRAKTYKI / „Dobry to stan" — budowanie odporności kadr kultury

Mazowiecki Instytut Kultury realizuje wyjazdy dobrostanowe dla animatorek i animatorów kultury, skupione m.in. na profilaktyce wypalenia zawodowego i budowaniu sieci wsparcia. Jest to przykład oferty rozwojowej spoza samej sieci MAL, którą można traktować jako inspirację do budowania systemowego wsparcia.

Źródło: [P17] MIK, „Dobry to stan"

NARZĘDZIE: KRÓTKI PRZEGLĄD OBCIĄŻENIA

Raz na miesiąc warto omówić: co udało się zrobić; co najbardziej obciążało zespół; czego można nie robić; które obowiązki wymagają podziału; czy potrzebna jest zewnętrzna konsultacja. Rozmowa powinna prowadzić do decyzji, nie wyłącznie do dokumentowania zmęczenia.

Jak wdrożyć tę praktykę?

1. Zidentyfikuj źródła przeciążenia. Nie tylko objawy: także liczba zadań, brak zastępstw i niejasne oczekiwania.

2. Zapewnij regularną rozmowę zespołu. Omawiaj również obciążenie i granice, nie sam harmonogram.

KARTA 09 / Wsparcie animatorów i przeciwdziałanie wypaleniu

CIĄG DALSZY • CZĘŚĆ 3

3. Stwórz możliwość konsultacji. Wsparcie przełożonego, osoby z sieci lub zewnętrznego specjalisty.

4. Rozważ superwizję. Nie należy jej mylić z nieformalnym spotkaniem sieciującym.

5. Dostosuj program do możliwości. Jeśli zasoby są niewystarczające, ogranicz działania zamiast oczekiwać stałego przeciążenia.

Na co uważać?

- Nie sprowadzaj wypalenia do prywatnej „odporności” animatora.
- Nie czyń udziału w szkoleniach kolejnym obowiązkiem poza godzinami pracy.
- Nie oczekuj, że jednorazowy warsztat rozwiąże problemy strukturalne.
- Nie wykorzystuj superwizji jako narzędzia oceniania personelu.

Co może być efektem?

Większe poczucie wsparcia, lepszy podział pracy, mniejsze ryzyko przeciążenia, ciągłość działania MAL i większa stabilność zespołu.

Mini-checklista

□ Czy znamy realne obciążenie zespołu?

□ Czy można odmówić pracy ponad siły?

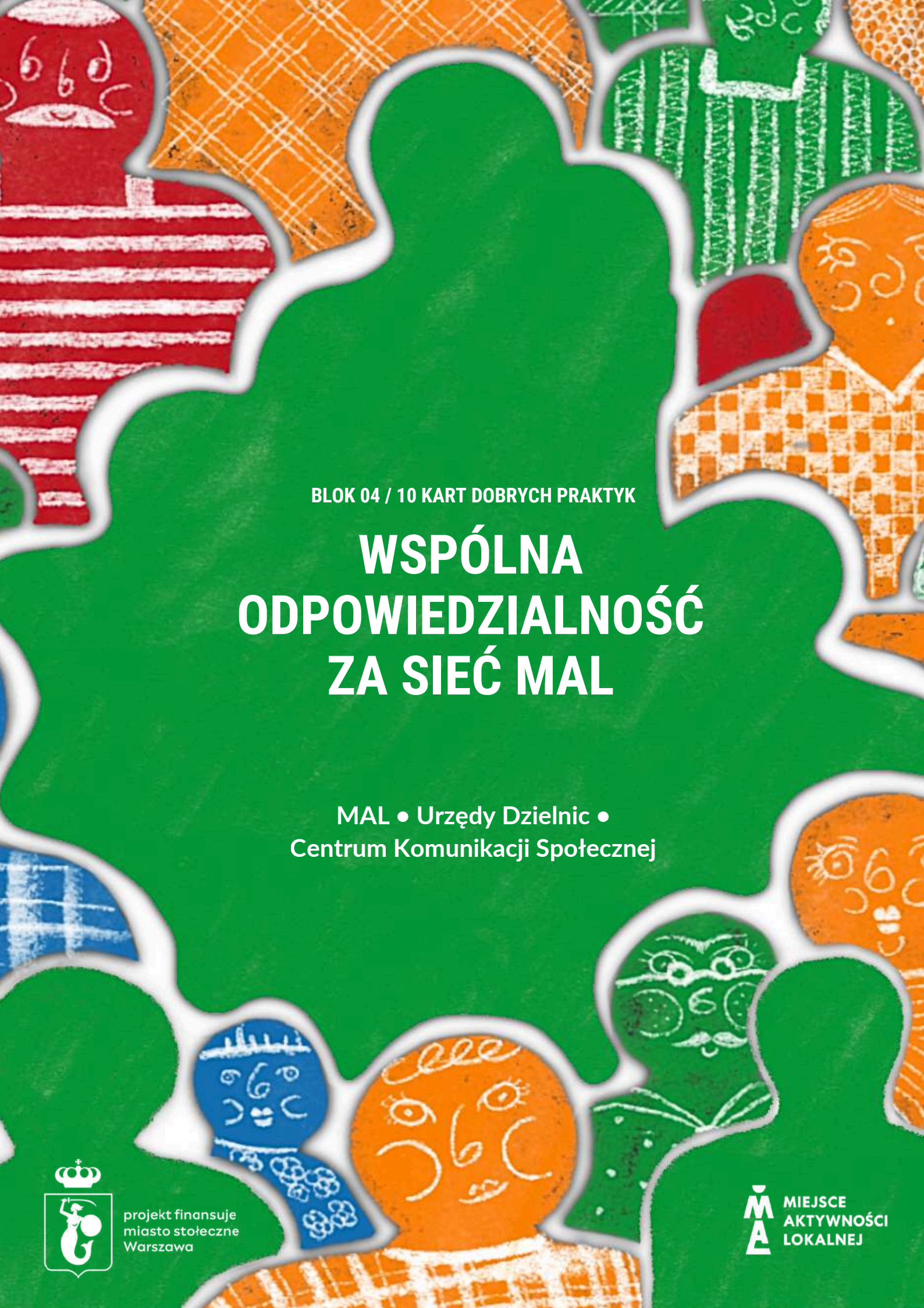
□ Czy istnieje konsultacja trudnych sytuacji?

□ Czy program odpowiada zasobom?

□ Czy animatorzy mają możliwość wsparcia zewnętrznego?

Troska o animatorów nie jest dodatkiem. To warunek trwałości i jakości pracy MAL.

BLOK 04 / 10 KART DOBRYCH PRAKTYK

WSPÓLNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SIEĆ MAL

MAL • Urzędy Dzielnic •
Centrum Komunikacji Społecznej

projekt finansuje
miasto stołeczne
Warszawa

MIEJSCE
AKTYWNOŚCI
LOKALNEJ

KARTA 10 / WSPÓLNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SIEĆ MAL

Silna sieć MAL — wspólna odpowiedzialność

Współpraca miejsc, dzielnic i miasta jako fundament aktywności lokalnej

Wprowadzenie

Rozwój warszawskich Miejsc Aktywności Lokalnej wymaga zaangażowania nie tylko osób prowadzących poszczególne miejsca, lecz także Urzędów Dzielnic oraz Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy, wspierającego sieć MAL.

Na jaki problem odpowiada?

MAL-e działają w różnych warunkach organizacyjnych, lokalowych i finansowych. Wiele spraw można rozwiązać na poziomie miejsca, ale inne wymagają współpracy z Urzędem Dzielnicy lub wsparcia całej sieci. Trudnością bywają niejasne kontakty, przepływ informacji i zapewnienie ciągłości działań.

Na czym polega dobra praktyka?

Na łączeniu trzech perspektyw: wiedzy MAL o mieszkańcach, lokalnych zasobów dzielnicy i możliwości koordynacyjnych m.st. Warszawy. Celem nie jest jeden sztywny model, ale czytelna, partnerska współpraca przy zachowaniu różnorodności miejsc.

Silna sieć to nie tylko lista miejsc — to ludzie, zasoby i relacje, które pomagają mieszkańcom działać.

KARTA 10 / WSPÓLNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SIEĆ MAL

Trzy poziomy współpracy

Każda strona wnosi inne zasoby, wiedzę i możliwości działania

MAL I ANIMATORZY

Bezpośredni kontakt ze społecznością: rozpoznawanie potrzeb, wspieranie pomysłów, budowanie partnerstw i dzielenie się doświadczeniami.

URZĘDY DZIELNIC

Lokalna koordynacja i promocja: kontakt z miejscami, łączenie z instytucjami, pomoc w dotarciu do partnerów i rozpoznawaniu zasobów.

CENTRUM KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

Wsparcie rozwoju sieci: sieciowanie, wymiana wiedzy, wizyty studyjne, upowszechnianie praktyk i inicjowanie rozmów o wspólnych kierunkach działania.

To propozycja obszarów współpracy, a nie obowiązujący standard ani formalny podział kompetencji.

KARTA 10 / WSPÓLNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SIEĆ MAL

Od kontaktu do partnerstwa

Przykładowy podział ról przy wspieraniu lokalnej inicjatywy

MAL	URZĄD DZIELNICY	CKS / SIEĆ
Rozpoznaje potrzebę	Łączy partnerów	Upowszechnia praktykę
Zaprasza mieszkańców	Wspiera promocję	Wspiera wymianę
Pomaga uruchomić działanie	Wskazuje zasoby	Tworzy okazje do nauki
Zbiera doświadczenia	Ułatwia kontakt	Zbiera wnioski

Wspólny mianownik

Najważniejsze są: rozpoznana potrzeba mieszkańców, prosty podział odpowiedzialności, otwarta komunikacja, poszanowanie możliwości każdej strony i wspólne podsumowanie efektów.

KARTA 10 / WSPÓLNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SIEĆ MAL

Jak rozwijać współpracę w sieci?

Sześć działań, które można wdrażać stopniowo

01 REGULARNY KONTAKT

Ustal osoby do kontaktu po obu stronach. Wystarczy prosta, przewidywalna forma rozmowy o potrzebach i możliwościach.

02 WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

Organizuj spotkania tematyczne, wizyty studyjne i rozmowy także o trudnościach — nie tylko o sukcesach.

03 MAŁE INICJATYWY

Łącz pomoc animatora z prostymi narzędziami i niewielkimi środkami na pomysły mieszkańców.

04 WSPÓLNA KOMUNIKACJA

Promuj nie tylko kalendarz wydarzeń, lecz także możliwość korzystania z MAL i współtworzenia programu.

05 CIĄGŁOŚĆ DZIAŁAŃ

Uwzględniaj czas animatorów, materiały, dostępność przestrzeni i potrzebę planowania dłuższego niż pojedynczy projekt.

06 WIEDZA W SIECI

Opisuj rozwiązania i ich ograniczenia tak, by inne MAL-e mogły przetestować je u siebie.

Działaj w skali swoich zasobów. Współpraca ma ułatwiać codzienną pracę — nie tworzyć nowych obowiązków.

KARTA 10 / WSPÓLNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SIEĆ MAL

PRZYKŁAD / Wawerski Przewodnik Sąsiedzki

Urząd jako przewodnik po możliwościach działania w sąsiedztwie

Co zrobiono?

Urząd Dzielnicy Wawer przygotował „Wawerski Przewodnik Sąsiedzki", który pokazuje mieszkańcom sposoby angażowania się w życie dzielnicy, dostępne narzędzia obywatelskie i lokalne zasoby, w tym Miejsca Aktywności Lokalnej.

Dlaczego warto zwrócić uwagę?

Przewodnik nie ogranicza się do promocji wydarzeń. Pomaga osobom zainteresowanym działaniem znaleźć odpowiednią przestrzeń, kontakt lub formę współpracy. Pokazuje MAL jako część szerszego ekosystemu sąsiedzkiej aktywności.

Co można przenieść do innych dzielnic?

- Jedno, łatwe do znalezienia zestawienie miejsc i sposobów działania.
- Wspólną promocję inicjatyw społecznych oraz możliwości MAL.
- Informację „od czego zacząć" i gdzie zwrócić się z własnym pomysłem.

Dzielnica może wspierać aktywność mieszkańców nie tylko jako organizator, ale też jako przewodnik.

Źródło: [P18] Urząd Dzielnicy Wawer, „Wawerski Przewodnik Sąsiedzki".

KARTA 10 / WSPÓLNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SIEĆ MAL

PRZYKŁAD / Inicjatywy Sąsiedzkie

Niewielkie środki połączone z pomocą animacyjną i organizacyjną

Na czym polega program?

Program m.st. Warszawy realizowany przez Fundację Stocznia w latach 2024-2026 wspiera mieszkańców i grupy nieformalne w realizacji własnych pomysłów. Oferuje finansowanie do 2000 zł oraz towarzyszącą mu pomoc animacyjną i organizacyjną.

Co sprawia, że to dobra praktyka?

Wsparcie nie kończy się na przyznaniu środków. Równie ważne są dostępne zasady i pomoc w przejściu od pierwszego pomysłu do konkretnego działania. Program nie jest przeznaczony wyłącznie dla MAL-i, ale pokazuje mechanizm przydatny w ich codziennej pracy.

TRZY ELEMENTY, KTÓRE WARTO ŁĄCZYĆ

POMYSŁ	ŚRODKI	WSPARCIE
mieszkańców	na realizację	animatora

Nawet małe wsparcie może ułatwić mieszkańcom samodzielne rozpoczęcie działania.

Źródło: [P19] Inicjatywy Sąsiedzkie, opis programu Fundacji Stocznia.

KARTA 10 / WSPÓLNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SIEĆ MAL

PRZYKŁAD / Wyjazd studyjny do Wrocławia

Sieciowanie i uczenie się przez poznawanie innych modeli działania

Co się wydarzyło?

16–17 kwietnia 2026 roku przedstawiciele warszawskich MAL-i odwiedzili wrocławskie Centra Aktywności Lokalnej, m.in. Przed·Pokój H13, CAL Gajowice i Plac Grunwaldzki OD NOWA. Rozmawiano o codziennej pracy ze społecznością, relacjach i lokalnym kontekście.

Dlaczego takie spotkania są ważne?

Pozwalają poznać sprawdzone rozwiązania, ale też ograniczenia różnych modeli. Wzmacniają kontakty między animatorami i pokazują, że podobne wyzwania można rozwiązywać na wiele sposobów.

Jak wykorzystać doświadczenia po powrocie?

- Wybierz jedno narzędzie, które można sprawdzić we własnym MAL.
- Zapisz warunki, w jakich praktyka działała, i potrzebne zasoby.
- Wróć do uczestników wizyty po kilku tygodniach i wymieńcie się efektami.

Sieć ma pomagać animatorom w codziennej pracy, a nie być wyłącznie listą kontaktów.

Źródło: [P20] Portal MAL, relacja z wyjazdu studyjnego, 29 kwietnia 2026 r.

KARTA 10 / WSPÓLNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SIEĆ MAL

Trwałość i mierzenie efektów MAL

Warto obserwować nie tylko wydarzenia, ale też rozwój relacji i inicjatyw

Stabilna praca MAL wymaga czasu, przestrzeni i wsparcia animatorów. Same liczby uczestników nie pokazują jednak pełnej wartości miejsca. Prosta, proporcjonalna dokumentacja pomaga zarówno rozwijać program, jak i rozmawiać o potrzebach z partnerami.

AKTYWNOŚĆ

Wydarzenia, uczestnicy, godziny otwarcia i dostępność miejsca.

SPRAWCZOŚĆ

Pomysły mieszkańców, grupy oddolne i działania prowadzone samodzielnie.

WSPÓŁPRACA

Nowe kontakty, wspólne inicjatywy i współdzielone zasoby.

TRWAŁOŚĆ

Powracające grupy, kontynuowane inicjatywy i utrzymywane relacje.

Dane liczbowe łącz z krótkim opisem: co się zmieniło, co miało ciąg dalszy, czego się nauczyliśmy?

KARTA 10 / WSPÓLNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SIEĆ MAL

Na co uważać?

Zasady, które pomagają zachować otwarty i lokalny charakter MAL

RÓŻNORODNOŚĆ, NIE JEDNOLITOŚĆ

Wspólne rozwiązania powinny uwzględniać różne modele operatorów, zasoby i godziny dostępności.

WSPÓŁPRACA, NIE BIUROKRACJA

Informacja i ewaluacja mają ułatwiać pracę. Nie warto rozbudowywać sprawozdawczości bez realnej potrzeby.

RELACJE, NIE SAMA FREKWENCJA

Spotkanie może być ważne także wtedy, gdy uczestników jest niewielu, ale powstaje trwała inicjatywa.

CIĄGŁOŚĆ, NIE JEDNORAZOWE AKCJE

Sieciowanie, rozwój kompetencji i lokalne partnerstwa przynoszą większą wartość, gdy mają stały charakter.

Efekt: bardziej czytelna, stabilna i wspierająca się sieć Miejsc Aktywności Lokalnej.

KARTA 10 / WSPÓLNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SIEĆ MAL

Mini-checklista i rekomendacja

Pytania do wspólnej rozmowy MAL, Urzędu Dzielnicy i przedstawicieli CKS

- [ ] Czy wiemy, kto jest osobą do kontaktu po stronie Urzędu Dzielnicy?
- [ ] Czy mieszkańcy wiedzą, jak zgłosić pomysł i skorzystać z MAL?
- [ ] Czy animatorzy mają możliwość wymiany doświadczeń i wsparcia?
- [ ] Czy Urząd Dzielnicy włącza MAL w promocję inicjatyw sąsiedzkich?
- [ ] Czy obserwujemy kontynuację działań, a nie tylko frekwencję?
- [ ] Czy ustaliliśmy prosty kolejny krok we współpracy?

REKOMENDACJA

Silna sieć MAL to wspólna odpowiedzialność. Współpracujmy, zachowując różnorodność miejsc i wzmacniając sprawczość mieszkańców.

DO PRZETESTOWANIA W TWOIM MAL

Od czego zaczniemy współpracę? _____

Kogo zaprosimy do rozmowy? _____

Zakończenie. Co wynika z 10 kart?

Miejsca Aktywności Lokalnej wzmacniają życie sąsiedzkie nie dzięki jednemu uniwersalnemu modelowi, lecz poprzez zdolność łączenia przestrzeni, ludzi, inicjatyw i instytucji. Zebrane przykłady pokazują, że MAL może działać w bibliotece, domu kultury, przestrzeni społecznej, a także w formule częściowo projektowej, o ile jego możliwości i zasady są czytelne dla mieszkańców.

Wspólnym mianownikiem praktyk jest oddawanie mieszkańcom realnej sprawczości, komunikowanie możliwości zamiast samej oferty, dbanie o regularną dostępność, uznanie pracy animatorów i tworzenie warunków do uczenia się całej sieci.

Pięć wniosków do wykorzystania

- Nie traktuj MAL jedynie jako sali i organizatora wydarzeń — jest miejscem relacji i współtworzenia.
- Przy każdej inicjatywie pytaj, kto w sąsiedztwie ma potrzebne zasoby i kto może wziąć współodpowiedzialność.
- Jasno informuj o statusie, możliwościach i ograniczeniach konkretnego MAL.
- Dbaj o animatorów — bez wsparcia ludzi prowadzących miejsca trudno o stabilną pracę społeczną.
- Mierz zarówno skalę działań, jak i kontynuację inicjatyw, nowe relacje i zaangażowanie mieszkańców.

Obszary do dalszej analizy i decyzji kierunkowych

- Status MAL i minimalny wspólny opis sposobu funkcjonowania przy zachowaniu różnorodności operatorów.
- Jasny podział zadań m.st. Warszawy, Urzędu Dzielnicy i operatorów oraz aktualizacja informacji o sieci.
- Sposoby zapewniania zasobów potrzebnych do codziennej pracy i wsparcia animatorów.
- Prosty, proporcjonalny model monitorowania rezultatów łączący wskaźniki liczbowe z jakościowymi.

Propozycje te nie są gotowymi miejskimi standardami. Wymagają konsultacji z miejscami, dzielnicami i jednostkami odpowiedzialnymi za rozwój sieci.

NA ZAKOŃCZENIE / STACJA INTEGRACJA

Dobre praktyki zaczynają się od ludzi.

Na zakończenie

Siłą warszawskich MAL-i są ludzie i relacje, które wspólnie tworzą. Mamy nadzieję, że zebrane praktyki będą zachętą do dzielenia się doświadczeniami i szukania własnych rozwiązań, bliskich potrzebom każdego sąsiedztwa. Niech inspirują do kolejnych spotkań, partnerstw i odważnych pomysłów.

DZIĘKUJEMY!

Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy – za wspieranie rozwoju sieci MAL, a urzędom dzielnic – za współpracę i zaangażowanie w życie sąsiedztw.

Szczególne podziękowania kierujemy do MAL-i, animatorek i animatorów, organizacji społecznych, partnerów i mieszkańców – wszystkich, którzy każdego dnia pracują dla lepszej, bardziej otwartej i sąsiedzkiej Warszawy.

O PUBLIKACJI

Publikacja jest efektem projektu „Stacja Integracja – program aktywizacji i wzmocnienia Miejsc Aktywności Lokalnej", realizowanego przez Stowarzyszenie Stacja Praga. Projekt finansuje m.st. Warszawa.

AUTORZY I OPRACOWANIE

Autor	**Piotr Wąsowski**
Przy wsparciu	**Jakub Podskarbi**
Oprawa graficzna	**Weronika Apolonia Armatys**

STOWARZYSZENIE STACJA PRAGA • WARSZAWA 2026 • PROJEKT FINANSUJE M.ST. WARSZAWA

Źródła i materiały

Poniżej podano materiały, na których oparto przypadki przywołane w kartach. Dostęp do stron internetowych weryfikowano w październiku 2026 r. Opisy odzwierciedlają treść źródeł; nie przesądzają późniejszych rezultatów ani aktualnych godzin pracy miejsc.

Materiały projektu i badania

- Wstępny raport diagnostyczny „Miejsca Aktywności Lokalnej w Warszawie. Dobre praktyki", przygotowany w 2025 roku w ramach pierwszego etapu projektu.
- Wstępny raport diagnostyczny „Miejsca Aktywności Lokalnej w Warszawie. Dobre praktyki cz.2", przygotowany w 2026 roku w ramach drugiego etapu projektu
- Wnioski i analiza z przebiegu projektu „Stacja Integracja - program aktywizacji i wzmocnienia MAL" realizowany przez Stowarzyszenie Stacja Praga w latach 2025-2026
- Badanie ankietowe 39 MAL-i z 15 dzielnic Warszawy: materiał diagnostyczny, a nie próba reprezentatywna; oceny w raporcie opisują stanowiska respondentów, nie bezpośrednio zmierzone efekty społeczne.
- Badanie sposobów współpracy urzędów dzielnic z MAL w ostatnich 12 miesiącach oraz wnioski wypracowane w toku projektu.
- Przegląd raportów, opisów miejsc i publikacji udostępnionych przez operatorów MAL, instytucje miejskie i organizacje społeczne.

Źródła i materiały / c.d.

Źródła przykładów
[P1] Katalog dobrych praktyk adaptacyjnych, „Ogród sąsiedzki na Paca 40”
https://klimada2.ios.gov.pl/files/2024/Katalog%20dobrych%20praktyk%20adaptacyjnych.pdf
[P2] warszawa.ngo.pl — „Coś z niczego, czyli jak fajnie spędzić czas z sąsiadami”, 2023
https://publicystyka.ngo.pl/cos-z-niczego-czyli-jak-fajnie-spedzic-czas-z-sasiadami
[P3] MAL Dwa Jelonki
https://mal.waw.pl/mal-warszawa/dwa-jelonki/
[P4] MAL Spotykalnia
https://mal.waw.pl/mal-warszawa/spotykalnia/
[P5] Warszawa 19115 — Miejsca Aktywności Lokalnej
https://warszawa19115.pl/-/miejsca-aktywnosci-lokalnej
[P6] WLISS Synergia — MAL Markowska 16
https://synergia.warszawa.pl/w-synergii-z-nami/miejsce-aktywnosci-lokalnej/
[P7] Dom na Kole — prezentacja miejsca
https://mal.waw.pl/aktualnosci/poznaj-mal-e-ktore-dolaczyly-do-sieci-w-2025-roku-dom-na-kole/
[P8] Wolskie Centrum Kultury — Mozaika wielokulturowa
https://wck-wola.pl/projekty/mozaika-wielokulturowa/
[P9] Wolskie Centrum Kultury — konsultacje Domu Sąsiedzkiego na Kole
https://wck-wola.pl/dzialania-sasiedzkie/wspolpraca/dom-sasiedzki-na-kole/
[P10] 3 Pokoje z Kuchnią - „Co słychać w 3 pokojach?” (2014)
Źródło: https://publicystyka.ngo.pl/co-slychac-w-3-pokojach
[P11] Dzielnicowy Ośrodek Kultury Ursynów — MAL
https://dokursynow.pl/mal/
P12] Dom na Kole — prezentacja miejsca
https://mal.waw.pl/aktualnosci/poznaj-mal-e-ktore-dolaczyly-do-sieci-w-2025-roku-dom-na-kole/
[P13] ngo.pl — „Miejsca otwarte. Łatwo tu wejść, zaproponować coś, zrobić”, 2019
https://publicystyka.ngo.pl/miejsca-otwarte-latwo-tu-wejsc-zaproponowac-cos-zrobic
[P14] ngo.pl — reportaż o Zielonym Ursynowie, 2022
https://publicystyka.ngo.pl/spontaniczna-akcji-w-czwartek-w-piatek-zbiorka-w-sobote-transport-na-granice-a-w-poniedzialek-zaczeli-sie-organizowac
[P15] Portal MAL — „Spotkanie sieciujące MAL za nami!”, 13.03.2026
https://mal.waw.pl/aktualnosci/spotkanie-sieciujace-mal-za-nami/
[P16] Staromiejski Dom Kultury — Program Wzmacniania Warszawskich Kadr Kultury 2026
https://sdk.pl/projekty/program-wzmacniania-warszawskich-kadr-kultury-2026/
[P17] Mazowiecki Instytut Kultury — „Dobry to stan”
https://mazowieckieobserwatorium.pl/15-projekty/7796-dobry-to-stan.html
[P18] Urząd Dzielnicy Wawer — Wawerski Przewodnik Sąsiedzki
https://wawer.um.warszawa.pl/documents/47611/35743723/wawer_przewodnik-sasiedzki-web.pdf/2d38fc87-9ac6-b3e2-6b5c-f7153f61ee97?t=1646142981138
[P19] Inicjatywy Sąsiedzkie — opis programu
https://www.inicjatywysasiedzkie.org/
[P20] Portal MAL — „Wrocław zaliczony, inspiracje spakowane, parkiet przejęty!”, 29.04.2026
https://mal.waw.pl/aktualnosci/bez-kategorii/wroclaw-zaliczony-inspiracje-spakowane-parkiet-przejety

MAL TWORZĄ LUDZIE.

Spotykajmy się.
Współdziałajmy.
Uczmy się od siebie.

STOWARZYSZENIE STACJA PRAGA

projekt finansuje miasto stołeczne Warszawa

MIEJSCE AKTYWNOŚCI LOKALNEJ